

A Csarnahói templom és a parókia kültéri felújítása, környezetének rendezése

A templom és parókia közös támaszfalának, kapuinak, feljاراتának, kerítésének és járdáinak felújítására került Csarnahón a Magyar Templom-felújítási Program keretén belül

A Zempléni-szigethegység egyik szép völgyében fekszik a Csarnahói Református Egyházközség s annak műemlék temploma. Az első írásos feljegyzés 1298-ból való.

A mai műemlék templom 1793-ban épült. Mégis a Csarnahói templomra vonatkozó legkorábbi adat 1600-ból való, amikor már volt állítólag református gyülekezet és egy fából épült templom. 1628-ban a gyülekezetnek prédikátora is volt. Egy későbbi forrás szerint az egykori fatemplom még megmaradt darabján az 1662-es évszám volt olvasható, tehát ez a legrégebbi biztos dátum, amihez már köthető a fatemplom megléte, amely még abban a században leégett. A templom gyorsan újraépült, sőt talán egy komoly kőépület benyomását is kelthette, mert a 17. század végén Telekessy István egri püspök-helyettes „kálvinista kőtemplomról” ad hírt. Később azonban kiderült, hogy hiba csúszott a jelentésbe – „Fa imaház, zsindegy tetőzettel.” A gyülekezetnek csak később gyűlt elég ereje ahhoz, hogy templomépitésbe kezdjen. A templomot 1793. július 8-án szentelték. Erről tanúskodik a torony homlokzatába beékelte korabeli felirat is. A torony viszont csak az 1876-os felújítás során épült fel. A mai küllem ekkor alakult ki. Az egyhajós, különös háromoldalú befejezéssel és kiemelkedő tornyával rendelkező templom máig őrzi eredeti formáját.

A Csarnahói templom és parókia a kültéri felújítások előtt

A múltban számos felújítási munkálatra került sor mind a templom, mind a parókia épületét tekintve.

A felújításra váró támaszfal

A támaszfal hiányos, kihullott fugája, meglazult kövei

Gyülekezetünk már több alkalommal is próbálkozott a református műemléktemplom és parókia előtti kőtámaszfal felújításához szükséges anyagiak biztosításával, megszerzésével. A kőből megépített támaszfal az 1920-as évekből való, s közvetlen a főút mentén található, mely állandóan ki van téve az arra elhaladó nemcsak a kisebb, de főleg a nagy terhekkal megrakott járművek által okozott rezgéseknek. Az időjárási viszonyok és a statikai terhelés következtében a támaszfal jelentősen megrongálódott és helyenként megdőlt, a kövek közötti fugák is több helyen kihullottak, s vannak helyek, ahol a kőfal kövei is hiányoztak és a stabilitása így már nem felelt meg a korábbi célnak. Ezért is vált sürgőssé felújításuk.

A megrongálódott kőfal, kapu és kerítés egy része

*Az újkori kovácsolt kerítés és a vaskapuk ideje is lejárt, helyenként a rozsdá-
ette és a korábbi karbantartások, javítások ellenére a kapuk is „szélirányban
ingadoztak”. A templomot és a parókiát körülvevő drót-kerítés is elévült,*

szükségessé vált annak cseréje is. Mindezek tudatában azonban szerettük volna ezen munkálatokat mielőbb elvégezni s így ismételten pályázatot nyújtottunk be.

Egyházközségünk 2020 tavaszán a templom és annak környéke felújítási munkálataira pályázati kérelmet nyújtott be Kassa Megye Önkormányzatához (Szlovákia), de mivel válasz nem érkezett 2020 októberében kérelmünket benyújtottuk a Magyarországi NIR - Egyházi örökségek védelméhez is, az akkor kiírt pályázati lehetőséget megragadva. 2020 novemberében Kassa megye mégis egy rész-összeget jóváhagyott a gyülekezet javára. Ebből a támogatási összegből és a gyülekezet által hozzá tett önrészből 2020. november és december hónapjaiban a templom lépcsőzete kapott új kavics-szönyeges burkolatot, új kovácsolt kapu került a templom bejárata elé és kb. 5 m hosszan a támaszfal lett felújítva a Kerületi Műemlék Hivatal munkatársának meghagyása alapján.

2020-ban Kassa megye jóvoltából megvalósult felújítási munkálatok

Ezt követően 2021-ben arról kaptunk hírt, hogy Orbán Viktor miniszterelnök úr vezetésével Magyarország Kormánya a Magyar Templom-felújítási Program által kérelmünknek eleget téve több mint tizennégymillió forint vissza nem térítendő támogatást kíván biztosítani tervünk megvalósításához.

2021-ben míg a megfelelő anyagiakkal nem rendelkezünk nem folytattuk a felújításokat. 2021-ben az építőipari anyagok árai már jelentős mértékben (kb.egyharmadával) megnövekedtek, ami a 2022-as esztendőben kialakult háborús helyzet miatt viszont már az eredeti többszörösére nőttek egyik napról a másikra.

A kiékelte támaszfal kövei a felújítások után egy évvel

Ez az esztendő a várakozás ellenére arra volt jó, hogy meglássuk, hogy korábbi terveinket az előzetes elképzelések és meghagyások alapján nem folytathatjuk, ugyanis a több mint 50 méter hosszú támaszfal köveinek kiékelése sajnos nem elégséges, mivel a fal mögött föld van s ezen pedig az épületek (templom és parókia) s a föld pedig „dolgozik” a támaszfalban levő köveket fokozatosan szinte „kiveti/kinyomja” magából... s a falban levő elmállott kövek helyett újabbakat kell majd beszerezniük, mégpedig megfelelő mennyiségben és színárnyalatban. Nyilvánvalóvá vált számunkra az is, hogy olyan szakemberre lesz szükség ezen munkálatok elvégzésére, aki megfelelő szakmai tehetséggel, tehát tudással és kezűgyességgel bír majd, s aki ért a kövek faragásához és a fal megépítéséhez, így hát mindenek előtt olyan vállalkozást kellett a korábbi helyett keresniük, amelyben a környék legjobb szakemberei dolgoznak együtt már hosszú évek óta.

A kőfal újjáépítői a paróka bejáratánál

Végül is 2022 tavaszán sikerült megtalálni és egyeztetni azzal a Lelesz-i mesterrel, akit a Kerületi Műemlékvédelem Munkatársa ajánlott, hogy keressünk meg s próbáljunk meg tanácsot kérni tőle ez ügyben. A kőműves s kőfaragó-mester hitvestársával szívesen vállalták, hogy segítenek a templom és a parókia kőfalainak a teljesen újonnan való megépítésében s a mögötte levő vízelvezető rendszer megfelelő elhelyezésében.

A korábbi támaszfal bontása közben

Az épülő támaszfal

A támaszfal mögötti rész vízelvezetése

A helyi gyülekezet gondnoka, presbiterei és a gyülekezet ifjai is számos alkalommal szívesen jöttek és segítettek a régi kőfal elbontásában, s az újonnan beépítendő kövek megfelelő mennyiségben való biztosításában, amelyet egy külföldön élő helyi tulajdonos ajánlott fel a nemes célra miután leégett mellék-gazdasági épületének a tetőzete. A színárnyalatban azonos színű kövek alakját a kőművesmester formálta a kezében levő érzék alapján mindaddig, amíg az végül is a megfelelő helyre került. Csak a templom és a parókia előtti kőfal a főút mentén több mint 50 m hosszú s ezenfelül sor került még az ún. befelé, a parókia utolsó pilléréig vezető s a telek végét jelölő falak megépítésére, valamint a templom és a parókia között végighúzó árok felett a megfelelő átjáró, s a majdani munkálatok során gépjárművek számára az áthaladást biztosító átjáró kialakítására is,

valamint a kőfalak tetejére az ún. „koszorú” kissé domború formában való kialakítására, hogy az esővíz majd megfelelően lecsorogjon ne a falakat mosva.

A templomot és parókiát összekötő járda és az átjáróként megépített kis kőhíd

Még mielőtt a koszorú kialakításához értek volna a munkálatok a kovácsmester is elkészítette - a már korábban a templom bejárata elé elkészített kétszárnyas-kapu mintájára - a kovácsolt kis és nagy kétszárnyas-kaput a parókia elé, valamint a templom és a parókia között levő kőfal tetejére az új kovácsolt kerítést. Végül is azért hoztuk ezt a döntést, mert úgy gondoltuk - s ezzel kapcsolatban konzultáltak a gyülekezet elöljárói és a Műemlékvédelem Munkatársa is - hogy a korábban tervezett s a kőfal tetejéről eltávolított régi kovácsolt-kerítés helyett ún. beöntött "tégla-félék" legyenek a meglévő falhoz hozzáépítve, amelyeknek sajnos megvan a súlyuk s félős volt, hogy a főút melletti rezgéseknek kitett kőfalra jelentős nyomás nehezedik majd, ami akár jelentős károsodást idézhet elő. Erre kiváló példa volt számunkra az alig egy esztendővel korábban kb. 5m hosszan felújított támaszfal, melynek eredeti kőfalát a rajta levő beöntött téglafélék alatt sikerült teljesen újonnan gondmentesen megépíteni, s mögötte levő vízelvezetést is.

A korábban felújított kőfal újonnan való megépítése a templom előtt

A felújított járda és a lerakott burkolatkövek a parókia udvarán

A templom és a parókia közötti járda és átjáró kis kőhíddal

Időközben a munkálatok kiterjedtek a templomot és a parókiát összekötő, valamint a parókia bejárati ajtajához vezető járdák kialakítására. A régi elbontásra került s új egymásba illeszkedő burkolatkő lerakására került sor nemcsak a járdákat illetően, hanem a parókia udvarát is, mely a gyülekezet előjáróinak döntése értelmében utólagosan, de szintén megvalósult.

A templom és parókia hátsó kerítése bejárati kapuval kialakítva

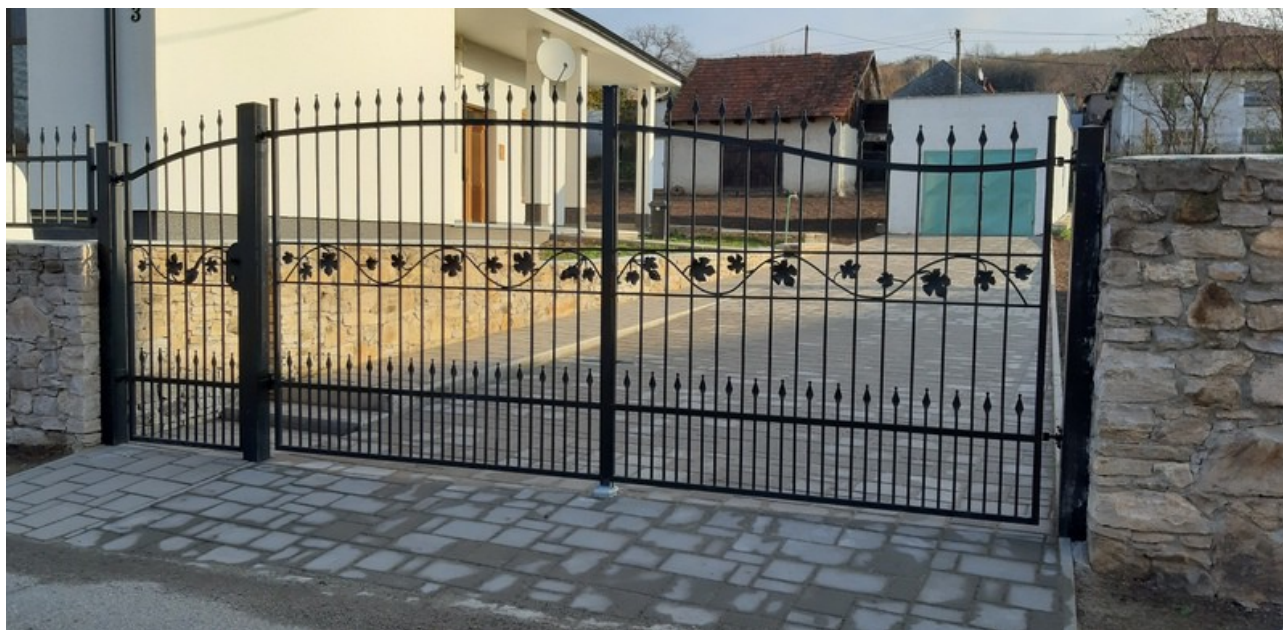
A templom és a parókia közötti árok teljes felújításra került egy kisebb „kőhidacska” megépítésével gyalogos átjáróként és egy nagyobb hátsó átjáróként, mely a járművek áthaladását teszik majd lehetővé a két udvar között.

A templom mellett levő út kissé meredek, a hegyről a heves esőzések miatt sok víz elfolyik erre, hogy ne a templom fala alá folyjon a leeső vízmennyiség ezt is ügyesen megoldották a mester emberek, mint ahogyan a templom és a parókia mögötti új hátsó kerítésnek a cseréjét úgy, hogy közben egy hátsó kapu is ki lett

alakítva, ahol kisebb, de akár nagyobb járművek is megközelíthetik a templomot, ha ne adj Isten valami baj lenne, felújításra kerülne sor évek múlva, vagy akár kis kaszáló fűnyíró traktor is könnyen végezheti a környezetet szépítő munkákat. A templom és parókia mögötti földterület dimbes-dombos volt olykor gondot okozva a fű nyírásakor, illetve a terep kisebb kaszálóval való megközelítése során. Ezért a terep megfelelő rendezését is meg kellett oldani körös-körül, illetve a kialakítást követően annak fűmaggal való bevetését. Ezen munkálatoknál mind a gyülekezet elöljárói és tagjai aktívan kivették részüket. A parókia tetőzetének vízvezetése is átgondoltabban lett megoldva valóban úgy, hogy az ne okozhasson majd később gondokat.

A templom és a parókia közötti új kovácsolt kerítés és a bejárati kiskapu

A parókia új kovácsolt kapui, a járda és az udvar burkolatkövel való lerakás után

Ezek a munkálatok többé-kevésbé több hónapon át folytak. Volt, hogy napokon át a tűző napon, s volt amikor esőben, sárban, de végül is hála legyen az Úrnak, hogy a határidő lejárta előtt sikerült befejezni a munkálatokat. A felújítási munkálatokat „A JE TO” - „ÉS KÉSZ” építkezés-felújításokkal foglalkozó cég végezte, amely korábban az egykori parókiát is újjávarázsolt az alkalmazottak szakmai tudásával és tehetségével, s közelben levő templomainkat is Kis- és Nagybáriban. A kovácsolt kapuk és kerítés a Töketerebes melletti kis községben élő kovács-mester keze munkáját dicséri.

A templom és a parókia a kültéri felújítások után

Csarnahó temploma a kültéri felújítások után

A több mint tizennégymillió forintos (több mint negyvenezer eurós) támogatás nagy jelentőségű beruházás kicsiny, s egyre inkább fogyatkozó egyházközségünk számára. Hálás szívvel mondunk mindnyájan köszönetet ezért a nagylelkű segítségért és támogatásért Orbán Viktor miniszterelnök úrnak, Magyarország Kormányának s mindazoknak, akik segítségünkre voltak a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Csarnahó Református Egyházközség számára ezt megítélni, hogy megvalósíthassa ezen felújítási tervét. A Tokaji bor útján található kis község megfogyatkozó létszámú gyülekezete számára nagy jelentőséggel bírt mindenkor műemléktemploma, ezt szerettük volna idejében megóvni és méltóképpen felújítani a majd az utánunk jövő nemzedék, az utókor számára akár jelentős önköltséget, önrészt vállalva is, hogy a munkálatok megvalósulhassanak méltó örökség gyanánt hosszú éveken át.

„Aki könyörül a nincstelenen, az ÚRnak ad kölcsön, mert ő megtéríti jótéteményét.” Példabeszédek 19:17.

„Áldott az Úr! Napról napra gondot visel rólunk szabadító Istenünk.”
Zsoltárok könyve 68:20.